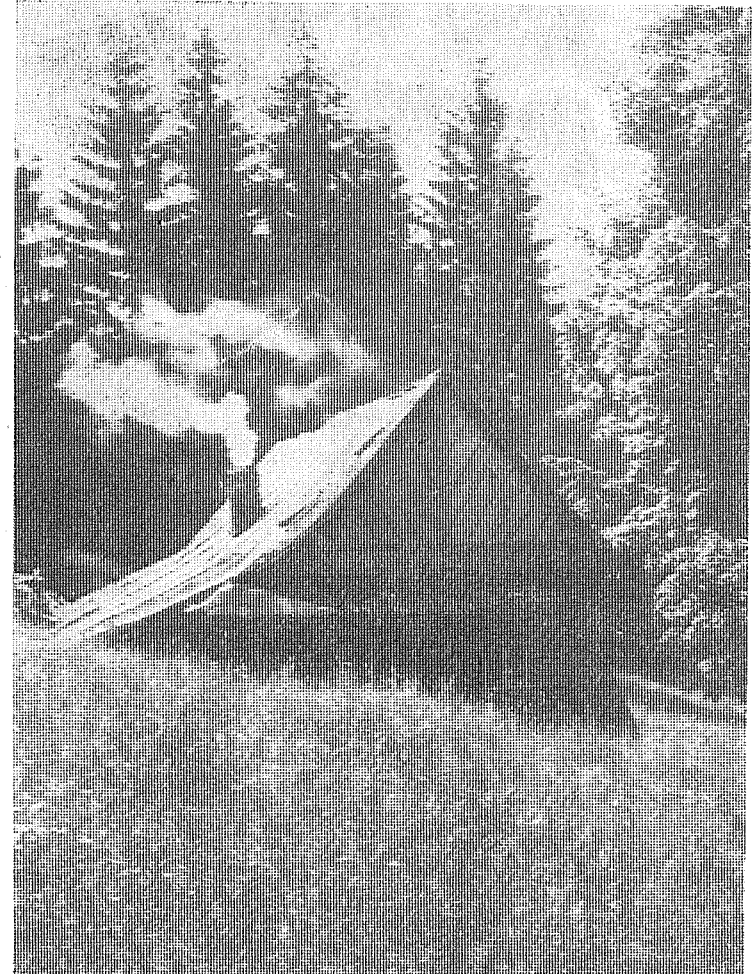

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

Fotografie Čendy Zámarského

DUBEN 1975

Z MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU V HRANICÍCH Socialistická soutěž občanských výborů

Občanské výbory jsou největším a nejvýznamnějším aktivem MěstNV. V těchto územních aktivech se realizuje organizační a politickovýchovná funkce orgánů, v nich se koncentrují zájmy občanů a jejich podíl na řízení a správě města.

V roce 1974 pracovalo ve městě 18 občanských výborů. Po připojení obcí Velká Lhotka od 1. ledna 1975 k Hranicím byly v únoru 1975 zvoleny další dva občanské výbory, a to č. 19 ve Velké — předseda poslanec a člen rady MěstNV Antonín Vika a č. 20 ve Lhotce — předsedkyně poslankyně a členka rady MěstNV Marie Bartošová.

V současné době ve dvaceti občanských výborech pracuje celkem 260 funkcionářů, z toho 72 žen a 60 členů ve věku do 35 let. Jejich práce je rozsáhlá a pozitivní a občanské výbory jsou platnými pomocníky MěstNV a jeho poslanců v obvodu jejich působnosti. Vzhledem k náročným úkolům těchto aktivů doporučuje se s ohledem na potřebnou dělbu práce uvnitř občanského výboru postupně zvyšovat počet členů a vytvářet pracovní skupiny pro jednotlivé sféry činnosti občanského výboru.

Občanské výbory jsou řízeny radou MěstNV prostřednictvím plánu práce a pravidelných porad, které se uskutečňují měsíčně za účasti tajemníka MěstNV, vedoucích odborů a zařízení MěstNV. Na řízení práce občanských výborů se podílejí také poslanci a instruktoři z řad pracovníků MěstNV. Poslanci jsou vedeni k tomu, aby pomáhali v práci občanských výborů, zúčastňovali se jejich schůzí, informovali tyto aktivity o problematice svého obvodu a poznatků získaných z činnosti občanského výboru využívali pro organizování vlastní práce poslance. Občanské výbory na základě vlastních plánů práce a pokynů z měsíčních porad funkcionářů občanských výborů pracují pravidelně, samostatně a zodpovědně a dosahují dobrých výsledků.

MěstNV vede občanské výbory k tomu, aby věnovaly maximální pozornost připomímkám, námětům, případně stížnostem občanů. Připomínky, náměty a stížnosti menšího rozsahu řeší občanské výbory přímo ve své kompetenci. Na úseku politickovýchovné práce prosazují občanské výbory politiku KSČ a seznamují občany s usnesením rady a plenárního zasedání MěstNV. Občanské výbory mají prakticky denní kontakt s občany a organizují jejich účast jak na akcích pořádaných k významným politickým a státním výročím, na veřejných schůzích občanů, tak i jejich podíl na budování životního prostředí a zvelebování města. Účast občanů na těchto akcích se stále zvyšuje, v roce 1974 se veřejných schůzí zúčastnilo 2.450 občanů. Občanské výbory uspořádaly 357 kulturně výchovných akcí. Při zvelebování životního prostředí města vytvořili občané za vedení občanských výborů na neinvestičních akcích v r. 1974 dílo v hodnotě 3,892.000 Kčs.

Pro zvýšení aktivity a iniciativy občanských výborů je každoročně organizována socialistická soutěž občanských výborů o putovní standardu městského národního výboru. Kritéria soutěže jsou zaměřena na politickou a kulturně výchovnou činnost i na budování trvalých hodnot životního prostředí města. Socialistická soutěž tak prakticky zahrnuje veškerou činnost občanských výborů. Kritéria soutěže jsou každoročně zpřesňována, zvláště o úkoly, ve kterých spatřuje městský národní výbor těžiště práce těchto aktivů.

V socialistické soutěži se v roce 1974 umístily občanské výbory takto: sídlištní občanské výbory:

1. místo: občanský výbor č. 7, předseda Josef Hadaš, 52.149 bodů,
2. místo: občanský výbor č. 17, předseda Oldřich Valenta, 47.975 bodů,
3. místo: občanský výbor č. 8, předseda Ladislav Vaníček, 39.173 bodů,

4. místo: občanský výbor č. 4, předseda Josef Šampalík, 28.850 bodů,
5. místo: občanský výbor č. 16, předseda Jaroslav Honajzer, 27.277 bodů,
6. místo: občanský výbor č. 18, předseda Jiří Kovář, 6.532 bodů,

ostatní občanské výbory:

1. místo: občanský výbor č. 1, předseda Václav Čihal, 44.675 bodů,
2. místo: občanský výbor č. 3, předseda Radoslav Zdražil, 44.662 bodů,
3. místo: občanský výbor č. 12, předseda Alois Klipec, 35.886 bodů,
4. místo: občanský výbor č. 5, předseda ing. Fr. Pliska, 15.964 bodů,
5. místo: občanský výbor č. 2, předseda Miroslav Kaštyl, 12.730 bodů,
6. místo: občanský výbor č. 14, předseda Ant. Mikeš, 12.350 bodů.

Občanské výbory ve své činnosti také rozvíjejí účelnou spolupráci s podniky, školami a společenskými organizacemi Národní fronty, což přispívá rovněž k jejich dobrým výsledkům, zejména na úseku budovatelské činnosti.

Občanské výbory si aktivní a činorodou prací vydobily již potřebné autority v obvodu jejich působnosti. Obětavým a organizovaným rozvojem iniciativy a účasti občanů na plnění úkolů městského národního výboru jsou nepostradatelným a platným aktivem rady MěstNV.

Činnost sboru pro občanské záležitosti

Základním posláním tohoto aktivu je věnovat pozornost významným okamžikům v životě občanů, jako je narození dítěte, uzavření manželství, významná pracovní a životní jubilea, úmrtí aj. Vzhledem k významnému a záslužnému poslání tohoto aktivu byl sbor pro občanské záležitosti v minulém roce 1974 rozšířen o dalších pět členů a do jeho čela byl zvolen plenárním zasedáním MěstNV poslanec MěstNV ing. Ladislav Maňas. Celkem má sbor pro občanské záležitosti 21 členů. I v dalším období bude tento aktiv rozšiřován o další schopné a obětavé funkcionáře, kteří svou činností budou přispívat k vytváření kladného vztahu občanů k socialistické společnosti, k prohlubování soudružských vztahů a socialistické morálky a k formování socialistického způsobu života vůbec.

Činnost sboru pro občanské záležitosti je rozdělena do pěti úseků, v jejichž čele jsou zkušení, odpovědní funkcionáři sboru. Všechny úseky pracují samostatně, nejaktivnější je úsek pro vítání dětí do života a úsek pro péči o důchodce.

V roce 1974 bylo vítání dětí do života uspořádáno devětkrát za účasti 193 dětí. 188 žákům ze tří základních devítiletých škol byly slavnostně odevzdány občanské průkazy. Na městském národním výboru bylo uzavřeno 146 občanských sňatků.

Při životních jubileích blahopřáli členové sboru pro občanské záležitosti písemně 76 starým občanům, osobně při návštěvě v rodině 72 občanům, ve třech případech byla uspořádána oslava výročí manželství.

Občanské obřady probíhají důstojným způsobem a občané a široká veřejnost je také dobře přijímají. Svědčí o tom děkované dopisy a uznání občanů a organizací.

Antonín Lang,
vedoucí vnitřního odboru
Městského národního výboru
v Hranicích

JAK ROSTEME

Podle údajů okresního oddělení Českého statistického úřadu v Přerově se v roce 1974 v Hranicích:

narodilo: 135 chlapců a 144 dívek, celkem 279 dětí,
zemřelo: 69 mužů a 89 žen, celkem 158 osob.
Přirozený přírůstek činil 121 osob.

Stěhování:

přistěhovalo se 200 mužů a 207 žen, celkem 407 osob,
vystěhovalo se 163 mužů a 171 žen, celkem 334 osob,
stěhováním tedy přibýlo 73 osob.

Celkový přírůstek tedy činí 194 osob.

V roce 1974 bylo v Hranicích uzavřeno 116 sňatků a rozvedeno 36 manželství.

K 31. prosinci 1974 měly HRANICE 13.353 obyvatel, z toho 6.428 mužů a 6.925 žen. V tomto počtu nejsou ještě zahrnuti obyvatelé obcí Velká a Lhotka, které byly s Hranicemi spojeny od 1. ledna 1975.

LN

21. řádné plenární zasedání Městského národního výboru v Hranicích se koná ve středu dne 9. dubna 1975 v 15 hodin odpoledne v novém vojenském klubu v ulici kpt. Jaroše.

Program:

1. Zahájení.
2. Zpráva o plnění usnesení z plenárního zasedání MěstNV 12. 2. 1975.
3. Zpráva o činnosti rady MěstNV za období od 12. 2. do 9. 4. 1975.
4. Rozpracování závěrů listopadového zasedání ÚV KSČ.
5. Rozbor hospodářských výsledků a finanční vypořádání za rok 1974.
6. Postup přípravy nové bytové výstavby v Hranicích.
7. Hodnocení činnosti aktivů rady MěstNV v Hranicích.
8. Vyhodnocení výsledků socialistické soutěže občanských výborů za rok 1974.
9. Integrace podniku Komunální služby města Hranic.
10. Diskuse a interpelace poslanců MěstNV.
11. Projednání a schválení návrhu na usnesení.
12. Zakončení.

DEN UČITELŮ 1975

Učitelé a školští pracovníci a s nimi celá naše společnost oslavili 28. března 1975 Den učitelů. V Hranicích se už stalo tradicí, že u příležitosti oslav Dne učitelů uděluje rada městského národního výboru čestné uznání těm učitelům a výchovným pracovníkům, kteří svou vyučovací práci ve škole, práci s mládeží v mimoškolní činnosti a ideově výchovnou prací mezi mladou generací dosahují velmi dobrých výsledků a aktivně se zapojují do politického života a veřejně prospěšné práce ve městě.

Na besedě ke Dni učitelů konané dne 27. března 1975 na MěstNV převzali **čestné uznání rady Městského národního výboru v Hranicích** tyto učitelé a výchovní pracovníci:

Eva Pajdlová, učitelka mateřské školy v ul. Československé armády,

Zdenka Složilová, učitelka mateřské školy na Hromůvce,

Hana Otáhalová, učitelka mateřské školy n. p. SIGMA,

Jana Facková, učitelka mateřské školy na Struhlovsku,

Věra Pupíková, zdravotní sestra v jeslích a v mateřské škole n. p. Hranická cementárna a vápenice,

Alexandra Kopecká, učitelka ZDŠ při dětské léčebně RADOST v lázních Teplicích nad Bečvou,

Božena Chrobáková, učitelka I. ZDŠ v Hranicích,

Ludmila Bendová, učitelka II. ZDŠ v Hranicích,

Jiří Krumník, učitel III. ZDŠ v Hranicích,

Zdenka Rorečková, učitelka zvláštní školy internátní,

Libuše Heiderová, učitelka lidové školy umění,

Maja Hřebenová, pracovnice městského domu pionýrů a mládeže,

Jiří Libosvár, profesor gymnázia,

Jiří Vala, profesor střední lesnické technické školy,

Marie Konvičná, učitelka péče o nemocné a odborné praxe střední zdravotnické školy,

ing. František Kočara, profesor průmyslové školy,

ing. Marie Dohnalová, profesorka zemědělského odborného učiliště,

Karel Čífa, mistr odborného výcviku odborného učiliště n. p. SIGMA,

Antonín Jambor, ředitel ZDŠ ve Velké,

Na slavnostním shromáždění ke Dni učitelů v Přerově převzali vyznamenání tito učitelé a školští pracovníci z Hranic:

Čestný titul „VZORNÁ UČITELKA“ Alena Dohnalová, ředitelka mateřské školy n. p. SIGMA,

Veřejné ocenění ministerstva školství ČSR Miroslava Kavanová, ředitelka lidové školy umění,

čestné uznání rady ONV Přerov:

L. Vyhlídalová, ředitelka ZDŠ Milenov,

A. Brzobohatá, učitelka I. ZDŠ Hranice,

čestné uznání školské a kulturní komise ONV Přerov:

Stanislav Borek, učitel lidové školy umění v Hranicích,

diplom odboru školství ONV v Přerově:

Petr Roreček, zástupce ředitele zvláštní školy internátní,

Zdeněk Čuda, školník I. ZDŠ v Hranicích,

Antonín Jambor, ředitel ZDŠ ve Velké.

— ★ —

5. března 1975 přijal předseda ONV František Fišmistr významné kulturní pracovníky přerovského okresu a na základě rozhodnutí rady ONV ze dne 7. února 1975 odevzdal okresní ceny za rok 1974 a čestná uznání. Z kulturních pracovníků z Hranic obdržel **čestné uznání rady ONV Josef Slimáček**, učitel lidové školy umění za patnáctiletou činnost v oblasti kultury. Vedě žákovský dechový orchestr LŠU a je dirigentem dechového orchestru Jednotného klubu pracujících.

CESTA VÍTĚZSTVÍ

Tricáté výročí vítězství nad německým fašismem je příležitostí ke vzpomínce na hrdinství sovětských a československých vojáků, kteří nám přinesli svobodu. Jedním z nich byl i **plk. Lumír Pisarský**, který žil řadu let v našem městě.

Lumír Pisarský se narodil 15. února 1923 v Janovicích u Frýdku-Místku v učitelské rodině. V Janovicích také prožil nejkrásnější dny svého dětství. Byl to veselý a živý chlapec, kterého měl každý rád. Když mu byly tři roky, zemřel mu tatínek a celá rodina se přestěhovala do Ostravy-Radvanic. Mezinárodní situace se začala přirostřovat, reakční živly na Ostravsku rozněcovaly národnostní boje mezi Němci, Poláky a Čechy. Mladý Lumír zde viděl na vlastní oči bídu a strádání prostých lidí, což mělo značný vliv na utváření jeho charakteru a názorů. Když studoval na gymnáziu v Českém Těšíně, zapojil se do odbojové činnosti a dělal spojku naší kontrarozvědce.

Po 15. březnu 1939, když hitlerovská vojska obsadila naše země a nacisté vytvořili tzv. „Protektorát Čechy a Morava“, odešel do Polska. Zde vstoupil do vytvořené československé jednotky a byl zařazen do školy pro záložní důstojníky. Po kapitulaci Polska přešla celá jednotka do SSSR.

Zpráva o tom, že se v Buzuluku tvoří československá vojenská jednotka, zastihla Lumíra Pisarského na Čukotce. Ani chvíli neváhal a napsal žádost o zařazení do této jednotky. Jeho žádosti bylo vyhověno. V Buzuluku prodělal další vojenský výcvik jako samopalník a odtud také odešel s celou jednotkou na frontu. Ve slavné bitvě u Sokolova, kde se naše jednotka vyznamenala, byl Lumír Pisarský třikrát raněn. Za svou statečnost byl vyznamenán československým válečným křížem a medailí „Za statečnost“.

Za léčení v tambovské nemocnici se přihlásil k tankistům a ještě o berlích

prodělával tankistický výcvik a celou vítěznou cestu prošel již jako tankista. Že byl výtečným tankistou, dokumentují i slova armádního generála Ludvíka Svobody v jeho knize „Z Buzuluky do Prahy“, kde píše: „... tanky „Lidice“, „Jánošík“ a „Sokolovo“ blokují továrnu zvenčí a samopalníci jak sršní vnikají do všech jejich objektů. Jsou energicky podporováni svými tanky, kterým velí podporučík Lumír Pisarský, jeden z našich nejmladších, ale i nejstatečnějších a nejrozmýšlejších velitelů“. Lumír Pisarský byl velitelem legendárního tanku „Lidice“, který dodnes stojí v Praze na Vítkově.

Účastnil se všech významných bitev, ve kterých naše jednotka bojovala, ať už to byla bitva o Kyjev, Žaškov, Filou Cerkev, Kamenec-Podolski, Duklu, Ostravu i Prahu. Na Dukle také převzal velení 1. tankového praporu po raněném por. Richardu Tesaříkovi. Další bojová cesta vedla přes Ostravu, Olomouc až do Prahy, kam tato jednotka dorazila ve stejný den jako vítězná vojska Sovětské armády. Ppor. Lumír Pisarský byl první československý důstojník, který přišel oznámit vojenskému velení Velké Prahy, že tankové prapory československé jednotky dorazily do Prahy. Bojová cesta, která začala počátkem dubna roku 1939, skončila vítězně, byť za cenu velkých útrap a zničeného zdraví.

Za statečnost a bojové zásluhy plk. Lumír Pisarský obdržel 24 vyznamenání. Mezi nimi najdeme i vyznamenání sovětská, polská, rumunská a samozřejmě i československá.

Po skončení války přišel plk. Lumír Pisarský do Hranic, kde se stal profesorem na vojenské akademii. Po roce 1948 byl odvelen do Žatce jako velitel tankového útvaru. V roce 1956 se vrátil zpět do Hranic, ale to už jako invalidní důchodce, protože válečné útrapy a hrůzy podlomily jeho zdraví a zrádná choroba mu znemožnila další aktivní vojenskou službu. Ale ani jako důchodce nesložil ruce v klín. Stal se správcem rekreačního zařízení n. p. SIGMA na Tesáku a zúčastňoval se besed s vojáky a mládeží. Záludná nemoc však podkopala jeho zdraví natolik, že v roce 1971 plukovník Lumír Pisarský zemřel.

Odešel v něm člověk — vlastenec, který nikdy nezapomněl, kde je jeho místo a jaké jsou jeho povinnosti. Byl to hrdina, který neváhal nasadit vlastní život, aby pro nás vybojoval lepší budoucnost. Proto nesmíme na Lumíra Pisarského a stovky dalších hrdinů zapomenout.

P. Zaremba

Nová vyšetřovací metoda v hranické nemocnici

Oddělení chorob vnitřních v hranické nemocnici je už tradičně známo zaváděním pokrokových metod. Zakladatelem a propagátorem endoskopických vyšetření nejen v okrese, ale i v celostátním měřítku byl doc. MUDr. Stanislav Kuthan. Zavedl laparoskopickou metodu prohlížení dutiny břišní a jejích orgánů. Laparoskopii provádí i nyní jeho nástupce prim. MUDr. Josef Bělík. Vyšetřuje nejen pacienty z hranické nemocnice, ale i z nemocnic v Přerově, v Opavě, Krnově, Frýdku-Místku.

Doc. MUDr. Stanislav Kuthan zavedl před mnoha lety i další progresivní vyšetřovací metodu — gastrokopii. Byla však prováděna technicky nedokonalými přístroji, a proto se používala jen ve výjimečných případech. V současné době provádí gastrokopická vyšetření prim. MUDr. Josef Bělík jako první v okrese

novým, zdokonaleným přístrojem japonské proveniencí, zvaným **gastrofibroskop**. Zdokonalená technika umožňuje hladce a bezbolestně zavést přístroj do žaludku a prohlédnout jeho stěny. Zdokonaluje a doplňuje se tím diagnostika žaludečních chorob, vředů a nádorů. Po provedení několika destítek vyšetření ukazují dosavadní zkušenosti, že novým přístrojem je možno odhalit i malé žaludeční vředy, hlavně plošné, které rentgenovým vyšetřením nelze zjistit. Nový přístroj umožňuje také určit záněty žaludeční sliznice a usnadňuje rozhodování o včasné operativní léčbě mnohých žaludečních chorob.

Tato progresivní vyšetřovací metoda má i značný ekonomický význam. Pomocí této metody lze bez opakovaného rentgenového vyšetření, které není nemocným prospěšné, sledovat plynule hojení žaludečních vředů a tím zkrátit dobu pracovní neschopnosti pacientů na minimum. Pracovníci oddělení chorob vnitřních se pomocí této nové vyšetřovací metody snaží nemocné co nejlépe vyšetřit a léčit, ale zároveň jim umožnit i včasný návrat do pracovního procesu, což má i značný význam pro naše národní hospodářství.

LN

Ludvík Novotný

PŘED TRICETI LETY V HRANICÍCH . . .

III.

Jak jsme uvedli v předcházející kapitole, od 24. března 1945 probíhala po dobu tří týdnů druhá etapa ostravské operace. Vojska 4. ukrajinského frontu bojovala na vzdálenějších přístupech k Ostravě, stále ještě mimo naše území ve směru na město Žory a Opavu. Přes tvrdý odpor nepřítele postoupily v těžkých bojích svazky 8. armády a 1. gradové armády až na linii Tworków—Kamień—Zebrzy dowice—Ochaby—Skoczów—Żiwiec, na některých místech se probily až k řece Odře a Olze. Vojska obou armád postoupila o 35—40 kilometrů blíže k Ostravě a začala ji obchvacovat od severu a severozápadu. Fronta stála tehdy 15 km od Opavy, 18 km severně od Hlučína, 22 km na sever a 30 km na východ od Ostravy. Vojska 1. ukrajinského frontu už koncem března po těžkých bojích postoupila od severu přes naše hranice a osvobodila Osoblahu. Na Slovensku v první polovině dubna vojska 18. armády spolu s 1. čs. armádním sborem postoupila o 50 až 70 km na západ a osvobodila 338 míst, mezi nimi města Trstenou, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin a Vrútky.

V třetím období ostravské operace měl 4. ukrajinský front zasadit silám německé 1. tankové armády rozhodný úder do boku, rozbít německé seskupení a přerušit ústupové cesty na západ. Aby bylo možno splnit tento náročný úkol, byl 4. ukrajinský front posílen tak, že na úseku dlouhém dvě stě kilometrů od Krnova až po Malou Fatru bylo soustředěno asi 40 střeleckých divizí a šest leteckých divizí, celkem 265 tisíc mužů, více než šest tisíc děl a minometů, více než tři sta tanků a samohybných děl a 435 letadel. Také 1. tanková brigáda německé armády byla posílena a čítala asi 22 divizí s 2 100 děly a minomety, s 300 tanky a samohybnými děly a měla k dispozici 280 bojových letadel. Hlavní její síly byly soustředěny do oblasti jednak mezi Opavou a Ostravou, jednak bránily přístup k Ostravě od východu. Po pečlivé přípravě zahájily jednotky 4. ukrajinského frontu 15. dubna 1945 útok na celé frontě. V první etapě se sovětská vojska s československými jednotkami těžce probíjela k řece Opavě a ve dnech 22. a 23. dubna osvobodila město Opavu. Současně v tomto období sovětská vojska postoupila v přímém

směru k vnějšímu obrannému obvodu Ostravy. Zároveň vojska 1. gardové armády postoupila na Hlučínsko. Podle poznatků z těchto bojů rozhodl generál armády A. J. Jeremenko podniknout obchvatný manévř na Ostravu od západu. 26. dubna byl zahájen rozhodující úder, 28. dubna dobyla sovětská vojska po těžkých bojích Hlučín a 30. dubna pronikly čs. tanky spolu se sovětskými jednotkami do Ostravy tak, že nebyly zničeny ostravské průmyslové závody. Téhož dne bylo obsazeno i město Bílovec a na Slovensku Žilina.

Za této situace se také stupňoval význam odbojové a partyzánské činnosti, probíhající ve třech směrech — v činnosti zpravodajské, diverzní a v přímých bojových akcích proti německým silám v týlu fronty. V měsíci dubnu byly dodány npor. Petru Moskalenkovi pro štáb mjr. Murzina plány města Přerova, Lipníka nad Bečvou, Bystřice pod Hostýnem a Hranic se speciální mapou hranického okresu se zakreslenými důležitými vojenskými cíli, střeleckými a protitankovými příkopy a drátěnými překážkami. Tyto plány pořídil stavitel plk. Václav Vlasák. Nebylo to snadné, například pro plán Hranic musel vniknout v noci tajně do trezoru německého okresního hejtmána, rychle jej obkreslit a zase vrátit na původní místo. Pro diverzní činnost získávala opatovická úderní skupina, vedená Josefem Tomečkou, třaskaviny v rozsáhlém polním muničním skladu nad Teplicemi. Na výpravě 9. dubna 1945 při odnášení trhavin, určených pro vyhození železničního mostu u lázní Teplic nad Bečvou, našlápli na minu Antonín Tomeček a Ladislav Unar z Opatovic a oba při této odvážné akci zahynuli. V Lešné — Lhotce měla německá armáda skladiště látek. Když nacisté začali textilie odvážet, v noci na 3. dubna 1945 spojené úderní skupiny z Horních a Dolních Nětčic, z Opatovic a Lešné — Lhotky skladiště přepadly. Členové úderních skupin se zmocnili dvou nákladních aut látek, zbytek byl zničen. Z kořisti byl založen fond „Bílá hvězda“ na podporu osob postižených fašismem a k oblékání uprchlých sovětských zajatců a partyzánů. Účinné byly v té době rovněž diverzní akce namířené proti železnicím. V průběhu měsíce dubna byl provedeno v části Moravy na východ od Brna 26 akcí k narušení železniční dopravy. 2. dubna vykolejil osobní vlak za Teplicemi, poškozena byla lokomotiva, 5 vagonů a 25 metrů kolejnic. Největší akci uskutečnila partyzánská skupina P. Moskalenka 18. dubna 1945 mezi stanicemi Černotín a Špičky. Partyzáni umístili nálož pod černotínskými skalami a přivedli ji k výbuchu elektricky z protějšího břehu Bečvy. Projíždějící nákladní vlak, který vezl munici, barely benzínu, oleje a jiný válečný materiál, byl přesně zasazen, tendr a deset vagonů vykolejilo, hořlaviny se vznály. Shořelo 55 vagonů a trať v délce sto metrů byla tak poškozená, že jízda po jedné koleji byla obnovena až za 24 hodin, po obou kolejích až za 48 hodin. Početné byly také drobné bojové akce proti německým a hlavně maďarským oddílům. Skupina partyzánů z Horních Nětčic, Drahotuš a Opatovic přepadla dům příslušníka SS Kunze v Hranicích. I když nebyl jmenovaný doma, zmocnili se dvou armádních pistolí a lovecké pušky a hlavně vyvolali paniku mezi hranickými Němci. Drahotušská skupina dvakrát způsobilá výbuch ve skladu munice u Valšovic. Její příslušníci vyhodili do povětří silniční mosty u Slavíče a Podhoří a narušili na tři dny provoz na silnici z Hranic do Lipníka nad Bečvou. Několikrát také přestříhli vedení německé armády a zapálili německé vojenské auto u sokolovny v Hranicích. Valšovicská skupina přivedla k dezerci sedm maďarských vojáků a získala sedm pušek, později odzbrojili další desetičlenný maďarský oddíl. Členové opatovické skupiny přepadli v Opatovicích strážní skupinu a zmocnili se pěti pušek a bedničky granátů. Skupina z Horních Nětčic odzbrojila v Byškovicích osm Maďarů, příští den nedaleko Žakovic při přepadu třiceti Maďarů byla přepadena posádka 80 Němců a 40 Maďarů ve Valšovicích. Útok partyzánů byl však odražen, protože v důsledku povstání v Přerově měli nacisté zvýšenou pohotovost. Tři členové skupiny z Dolních Nětčic se se zbraní v ruce zúčastnili 1. května povstání v Přerově. Tyto celkem drobné akce měly značný význam. Působily stály

zmatek a nejistotu v řadách ustupující německé armády, znemožnily Němcům na mnohých místech při odchodu zničit železniční a silniční mosty a nutily nacisty k stále pohotovosti. Za těchto okolností se německé velení stále dožadovало zásahu tankových jednotek proti partyzánům v Záhoří.

14. dubna 1945 ještě znovu tzv. státní prezident a vláda tzv. Protektorátu Čechy a Morava vydali německo-české provolání k českému lidu. Obsahovalo převážně varování před činností emigrantů připomínala se vážnost situace a vyhrožovalo se smrtí každému, kdo by „nepřátelům říše“ poskytl přístřeší a pomoc.

Ustupující německá armáda se pokoušela ještě v posledních dnech války drancovat a odvážet zařízení z továren. Již v prosinci 1944 naléhali němečtí okupanti v býv. Kunzově továrně (nynější SIGMA), aby všechny cennější stroje byly rozmontovány a odvezeny do Boskovic a do Rakovníka. Českým pracujícím se však dařilo stálými výmluvami na nedostatek vagonů, automobilů a benzínu evakuaci továrny oddálit. Deset dní před útekem německé armády z Moravské brány obsadil destruktční vojenský oddíl továrnu a jeho příslušníci prováděli demontáž strojů. Na naléhání českých zaměstnanců prozradil jeden německý voják, že bedny se součástkami nebudou daleko odvezeny. Skutečně byly po osvobození nalezeny v Lipníku nad Bečvou.

Za tichých nocí bylo v dubnu slyšet vzdálené dunění dělostřelby od severu a východu. Zemědělci si pospíšili s dokončením jarních prací, jednak proto, aby byli hotovi před příchodem blížící se fronty, jednak z přesvědčení, že úrodu budou sklízet za svobody. Proto do konce dubna bylo zaseto obilí i řepa a zasázeny brambory.

Koncem dubna se vojenské přípravy ve městě i v blízkém okolí vystupňovaly. U Ústí a u Zbrašova kopali ještě němečtí vojáci narychlo zákopy, na Zbrašově hloubili mělké jámy pro protiletadlová děla. Obyvatelé se chystali do kryptů, jež byly připraveny v pevnějších sklepech, u nichž byla okna obložena dřívím, kamením nebo cihlami a betonovými plotnami. Večer 30. dubna se rozšířila zpráva, a to už dávalo jistotu, že i pro obyvatele Hranicka válka v několika dnech skončí.

IV.

Po ztrátě Ostravy a Žiliny začal konečně ústup německé 1. tankové armády z ostravské oblasti, když jí na severovýchodní Moravě hrozilo obklíčení, protože vojska 4. ukrajinského frontu zatím namířila k Rýmařovu a k Olomouci a oddíl 2. ukrajinského frontu po osvobození Brna se blížily od jihu k Prostějovu. 3. května osvobodily sovětské oddíly Karvinou, Trinec, 4. května Frýdek-Místek. Od 4. května začaly zbytky německých vojsk rychle ustupovat směrem na Příbor a Hranice. Bylo zřejmé, že po osvobození Ostravy už nacisté nebyli schopni zaujmout pevnější postavení a děle se bránit na připravených obranných liniích. Ovšem ani tento ústup neproběhl bez úporných bojů. 38. armáda generálplukovníka K. S. Moskalenka začala od 1. května pronásledovat nepřítele přes Klimkovic a podél trati Ostrava—Hranice k Fulneku a k Novému Jičínu. 1. gardová armáda generálplukovníka A. A. Grečka došla 5. května k Příboru. 38. armáda svedla ještě 6. května prudký boj o Odry a Suchdol nad Odrou, 7. května bojovaly hlavní síly 38. armády o Bělotín, Jindřichov a Hranice. 1. gardová armáda osvobodila 6. května Příbor, Nový Jičín, současně 18. armáda obsadila Valašské Meziříčí, Bystřici pod Hostýnem a Holešov.

V našem okolí byly osvobozeny 6. května obce Kelč, Dolní Nětčice, Polom. 7. května osvobodila Sovětská armáda Běloutín, Jindřichov, Porubu, Hustopeče nad Bečvou, Milotice nad Bečvou, Špičky, Černotín a řadu obcí na Záhoří, Všechovice, Těšice, Malhotice, Rouské, Horní Újezd, Byškovice, Rakov, Soběchleby, Horní Nětčice.

V Hranicích se od počátku května přival ustupujících německých oddílů značně zvýšil. 1. května, když se rozšířila zpráva o vypuknutí povstání v Přerově, byly hranické ulice ještě plny německých povozů a zbraní. Od 2. května bylo narušeno poštovní spojení s okolím. Na poště sice ještě prodávali poštovní známky, ale nepřijímali zásilky ani poštovní poukázky.

Ve dnech od 4. do 6. května 1945 se ústup německé armády vystupňoval. Po hlavních silnicích od Běloutína a od Černotína ve dne v noci projížděly nepřetržitě řady koňských povozů, automobilů všeho druhu, mezi nimi tanky, transportéry a děla a občas se objevila i stáda černobílého dobytka, hladového, hubeného, který Němci zřejmě někde posbírali a hnali s sebou jako kořist. Nad krajinou občas přeletávala sovětská letadla. Ve dnech, kdy sovětská armáda byla ustupujícím fašistům v patách, udržovali němečtí důstojníci kázeň ve svých řadách terorem, jak to ukazuje poprava, která se odehrála u hranického soudu. Do jeho věznice bylo počátkem května 1945 převezeno 11 německých vojáků ve věku od 20 do 24 let, odsouzených patrně pro pokus o dezerci k trestu smrti. Po třídním pobytu 5. května ráno odvezla německá eskorta sedm z uvězněných vojáků neznámo kam. Zbývající čtyři vojáci byli vyvedeni do rohu soudního dvora a u zdi zastřeleni. Podle výpovědi svědka této události, jeden z odsouzených si vyžádal, aby mu byly zavázány oči a před smrtí zvolal: „Maminko, maminko, k čemu jste mne vychovala!“ Pohřbeni byli na hranickém hřbitově.

Ještě v posledních dnech projevovali nacisté svou krutost na českých lidech. Budova nynějšího Sokolova v Teplicích nad Beč. obsadilo v posledních dnech dubna údajně velitelství německé 1. tankové armády. Když se v budově projevovaly závady v dodávce vody, odviekli němečtí polní četníci ještě 4. května 1945 obecního sluhu z obce Zbrašova Karla Nováčka neznámo kam. Až 12. června byly jeho pozůstatky s proraženou lebkou a mnoha stopami po bití nalezeny v řece Bečvě.

Značnou důležitost přikládali nacisté hranickému nádraží pro udržení provozu na trati do Ostravy. Proto od počátku roku 1945 dohlíželi na práci českých zaměstnanců němečtí železničáři. Od března do počátku května vykonávali ve stanici ve dne i noci dozorcí službu příslušníci brněnského gestapa. V prvních květnových dnech převzala stanici německá vojenská jednotka a chystala se k zničení jejího zařízení.

V neděli 6. května dorazilo na nádraží Hranice-město maďarské tzv. Sprengkommando. Byl to destruktční oddíl, který měl při ústupu za úkol ničit železniční zařízení. Ve stanici Hranice-město stačili ještě zničit výhybky a semaforey. Několik vozů s hodnotnějším materiálem zapálili, ve stanici zůstala cisterna s lihem a vagóny s uhlím. Také na hlavním nádraží mělo dojít k podobné destrukci. Ráno 6. května byla zatarasena trať Hranice-Polom dvěma rozbitými vlaky a zničením železničního mostu přes potok Ludinu. Němečtí vojáci však po nedorozumění s Maďary předčasně stanici opustili. Maďarští vojáci také od destrukce upustili, když jim čeští zaměstnanci dali k dispozici posunovací stroj, aby mohli včas uprchnout. Celé zařízení nádraží i viadukty zůstaly tak neporušeny.

V posledních dnech před příchodem Sovětské armády prochali také hraniční Němci, většinou však byli na Českomoravské vysočině dostiženi sovětskými vojsky a vráceni zpět. Revoluční národní výbor, ustavený v dubnu 1945 se připravoval na převzetí správy města.

7. května byl posledním dnem fašistické okupantské nadvlády v Hranicích. Přesto, že v hlášeních rozhlasových stanic byly zachyceny zprávy, že se očekává každou chvíli podpis bezpodmínečné kapitulace Německa, zbytky fašistické armády dávaly ještě obyvatelům Hranic plně pocítit svou nadvládu a bezohlednost a způsobily největší hmotné škody za celou dobu druhé světové války. Už v noci na 7. května vážně narušili zásobování města vodou, když do hlavní studny vodovodu nalili na dvě stě litrů oleje, zničili ve vodárně náhradní elektromotor a poškodili naftový motor. Město bylo pak několik dní bez vody, někde také proto, že vodovodní potrubí bylo narušeno při destrukci mostů. V ulicích města bylo už také klidněji, protože oddíly nebo skupinky německých vojáků se objevovaly jen ojediněle. Revoluční národní výbor, jehož podstatou složku tvořili příslušníci KSČ a odbojové pracovníci, se po útěku německého vládního komisaře a okresního hejtmána ujal správy města a zajišťoval pomocí českého četnictva, městské policie, požárníků a dobrovolníků pořádek. Brzy ráno toho dne byly podle pokynů revolučního národního výboru obsazeny strážní opuštěné budovy bývalé vojenské akademie a další vojenské objekty.

Nad městem po celý den přeletávaly dělostřelecké granáty, když sovětské baterie byly už u Černotína a německá děla se snažila zpomalit sovětský postup z prostoru od Slavíče. Nejtvrdošíjnější odpor však kladli příslušníci divize SS—Galizien, kteří měli v zákopech u obce Ústí a na Zbrašově za úkol krýt ústup německých jednotek z prostoru od Hranic až po Přerov. Až k večeru 7. května se sovětské vojáky probíhaly za těžkých bojů do části vsi Ústí a na druhý konec vesnice směrem k Hranicím se dostali až po půlnoci.

Krátce před polednem 7. května zazněla první detonace, když němečtí vojáci pod ochranou tanku vyhodili do povětří mosty v Komenského ulici. Městským rozhlasem byli vyzváni obyvatelé Kropáčovy ulice a okolí, aby se ukryli. Ve 12.25 hodin za silného výbuchu se vznesl do výše sloup prachu a kamení a krásný betonový most přes Bečvu byl v troskách. V okolí po obou březích řeky byly poškozeny střechy domů, vybita okna a přerušeno elektrické vedení.

Už 7. května večer zahlédla naše hlídka z radniční věže první sovětský tank, který se přiblížil od Hluzova ke Kostelíčku, po provedeném průzkumu se však opět vrátil. Ještě v noci kolem 22. hodiny zazněly u Teplic nad Bečvou dělostřelecké výbuchy. Granáty byl zasažen oddíl německých vojáků, kteří v tehdejší Teplické třídě [nyní třída Sovětské armády] u nynějšího hřiště odborného učiliště n. p. SIGMA byli s pancéřovými pěstmi připraveni pokusit se zastavit postupující sovětské vojáky. 22 německých vojáků zůstalo tehdy na silnici mrtvých nebo těžce raněných. Další tři němečtí vojáci byli podobně zasaženi v nynější ulici 14. října.

Několika statečným občanům se podařilo zachránit před zničením most přes Ludinu u jídelny Litovel a další most v nynější třídě Československé armády u závodu Karnola. Jiní už v noci začali rozebírat dřevěné zatarasy v ulicích, aby uvolnili cestu sovětským vojákům. Skupina hranických občanů vyšla dokonce sovětským vojákům vstříc směrem k Běloutínu. Jedním z prvních příslušníků Sovětské armády, který 8. května v ranních hodinách vstoupil do Hranic, byl tehdy nadporučík Vladimír Jefimovič Gricenko, náčelník průzkumu 31. horské střelecké brigády. Když Sovětská armáda dosáhla Běloutína, měl pozorovatelnu ve stodole u cesty do obce, ostřelovanou německými kulomety z lesíku

u Hranic. 8. května k ránu vyslal průzkumníka na kole směrem k cihelně; když se delší dobu nevracel, jel sám na motocyklu a našel ho na Jelením kopci zabitého v minovém poli. Na motocyklu nebylo možno mezi minami pokračovat v cestě, proto nadporučík Gricenko na průzkumníkově kole s cívkou telefonního kabelu sjel k cihelně a dále k prvním domku u silnice, kde se setkal s prvními hranickými občany, kteří mu ukázali vstup do města a obětavě pomáhali odstranit dřevěnou bariéru u gymnázia. S průzkumnou rotou, v níž zbylo jen 18 vojáků, pokračoval pak nadporučík Gricenko směrem na Lipník nad Bečvou. Další sovětské oddíly pak v rychlém sledu procházely od Bělotína ulicemi města vítány a pozdravovány obyvatelstvem, které vystoupilo z úkrytů. Zanedlouho bylo všude plno praporů, na náměstí pod ozdobeným balkónem radnice vyhrávala dechová hudba za řízení Rudolfa Klivara. Velitelé projíždějícího útvaru byli na radnici vítáni představiteli revolučního národního výboru, mnozí také z radničního balkónu pozdravili shromážděné občany. Další sovětské oddíly přijížděly od Černotína přes lázně Teplice nad Bečvou. Jeden oddíl sovětských vojáků se přemístil přes Bečvu po pontonovém mostě, který sovětský ženisté pro tento účel v dopoledních hodinách 8. května postavili a brzy nato zase rozebrali. Téhož dne byly osvobozeny i Velká, Teplice n. Beč., Drahotuše a všechny další obce v okolí.

Hranice osvobodily 31. a 32. střelecká brigáda 126. lehkého horského střeleckého sboru 38. armády generálplukovníka K. S. Moskalenka. Současně osvobozoval město i 127. lehký horský střelecký sbor, který byl součástí 1. gardové armády generálplukovníka A. A. Grečka. 126. lehkému horskému střeleckému sboru velel generálmajor V. M. Solovjev, v čele 127. lehkého horského střeleckého sboru byl generálmajor G. A. Žukov. V rámci 38. armády postupovala i 1. čs. samostatná tanková brigáda.

K všeobecnému pocitu radosti ze znovunabyté svobody a k výrazu vděčnosti osvoboditelům se připojovaly bolestné vzpomínky na hranické občany, kteří položili životy v boji proti fašismu nebo zahynuli v koncentračních táborech. Současně se obyvatelé Hranic začali hned na výzvu revolučního okresního národního výboru starat o odstranění škod způsobených válkou. 8. května se tak stal počátkem nového života pro všechny občany Hranic a okolí.

Prameny a literatura:

Okresní archiv Potštát, fond ONV Hranice, situační zprávy 332/45,
Okresní archiv Poštát, materiál pro kroniku města Hranic z období 1939—1945,
Ruch, list pracujících lidu Hranicka a Lipenska, roč. I. 1946,
Hranický cementář, r. III., 1964,
V. Bartovský, 75 let závodu Sigma, Hranice, 1958,
B. Tvarůžek, Operační cíl Ostrava, Ostrava 1973,
Partyzánské hnutí v Československu za druhé světové války, Praha 1961.

30 LET TĚLOVÝCHOVY V HRANICÍCH

30 let znamená přibližně polovinu lidského života a za tu dobu se dá udělat mnoho dobrého. Díky mírovému životu po osvobození naší vlasti Sovětskou

armádou, můžeme hodnotit převážně to dobré. Podrobný přehled o tělovýchovné činnosti v Hranicích od jejího zrodu, tj. od roku 1887 až do roku 1967, obsahuje brožura vydaná pod názvem **30 let organizované tělesné výchovy v Hranicích**.

Dnes se chci zmínit o tom, co přineslo hranické tělovýchově třicetileté budování. Osvobození v roce 1945 zastihlo tělovýchovu v Hranicích ve velmi neutešeném stavu, protože poslední rok války se nekonaly žádné schůze, necvičilo se a sportovní soutěže byly omezeny nebo se nehrály vůbec. Tělovýchova sjednocená za okupace v jediném klubu ČSK Hranice se po osvobození opět roztržila. Vedle ČSK Hranice zahájil znovu cvičení Sokol, Orel, DTJ, Junák a nově utvořený klub ČSK Železničáři Hranice.

To však bylo jen přechodné, protože i v tělovýchovném hnutí v nových politických i ekonomických podmínkách byl zahájen sjednocovací proces. Nebyl však příliš úspěšný. Teprve po únorovém vítězství v roce 1948 byly dány předpoklady k sjednocení veškeré tělovýchovy v ČSR. Bylo mnoho jednání, než došlo 31. 3. 1948 k úplnému sjednocení manifestačním způsobem pod jednotnou organizací Sokol. Toto sloučení bylo uzákoněno v roce 1949 zákonem o státní péči o tělovýchovu a sport, na jehož základě byl zřízen Státní úřad pro TVS.

A tak se od roku 1948 setkáváme v Hranicích s jedinou tělovýchovnou jednotou Sokol Hranice. V roce 1949 byla založena ještě nová Tělovýchovná jednota Sokol Sigma Hranice, kam se uchýlila kopaná, odbíjená, stolní tenis a lyžování.

K další etapě sjednocování došlo v roce 1952. Podle druhého zákona o organizaci TVS byl zřízen Státní výbor TVS, který řídil veškerou tělovýchovu v ČSR, prováděnou v pěti tělovýchovných úsecích: ROH, Novoh, školy, pracovní zálohy a ozbrojené složky. V roce 1957 byl na základě nového zákona o tělovýchově založen Československý svaz tělovýchovy, jako jediná dobrovolná tělovýchovná organizace.

V Hranicích od roku 1953 byl ustaven Okresní výbor tělovýchovy a sportu, který pracoval pod vedením Rajmunda Krejčího. Od roku 1957 to byl Okresní výbor československé tělovýchovy, který vedli dr. ing. Slavoj Svoboda, Rajmund Krejčí a Blanka Tínková až do reorganizace okresů v roce 1960.

Reorganizací v roce 1952 přibývají v Hranicích nové tělovýchovné jednoty. První se objevila TJ Vodotechna Hranice (později Ingstav Hranice), kde sportovali házenkáři, boxeři a tenisté. Sokol Hranice se spojil se Sokolem Sigma Hranice a vytvořily TJ Spartak Hranice. Dále byly ustaveny TJ Tatran, TJ Slovan Hranice, TJ Lokomotiva Hranice, TJ PZ Hranice, TJ Rudá hvězda a tělovýchovné jednoty na školách. Tento velký počet tělovýchovných jednot samozřejmě nepřinesl nic dobrého. Jen několik sportů s bohatou tradicí přežilo, ale delší reorganizace v roce 1957 pomohla z tohoto zmatku. Od roku 1957 začínají konečně pracovat v Hranicích vedle Svazarmu a Dukly Hranice jen dvě tělovýchovné jednoty: TJ Spartak Hranice a TJ Tatran Hranice. V roce 1959 převzaly název patronátních podniků, takže dnes pracují v Hranicích TJ Sigma Hranice a TJ Cementárna Hranice. Obě tělovýchovné jednoty se věnují sportovním odvětvím tak, aby si navzájem nekonkurovaly.

U obou tělovýchovných jednot najdeme výkyvy dobré i slabé práce. TJ Cementárna Hranice začínala v roce 1949 jako TJ Tatran se třemi oddíly — boxem, stolním tenism a kopanou. V roce 1961 měla TJ Cementárna nejvyšší počet oddílů — ZTV, kopanou, lyžování, tenis, turistiku, kuželky, stolní tenis, šachy, odbíjenou, českou házenou a mezinárodní házenou. Dnes má tato jednota čtyři oddíly — ZTV, lyžování, házenou a tenis. V současné době má 385 registrovaných členů. Největší počet členů měla v roce 1963, a to 498 členů.

TJ Sigma Hranice začínala v roce 1949 pod názvem Sokol Sigma Hranice se čtyřmi oddíly: kopanou, odbíjenou, stolní tenis a lyžování. V roce 1967 měl nejvíce oddílů — box, cyklistiku, horolezectví, jezdectví, kanoistiku, kopanou, košíkovou, kulturistiku, kuželky, lední hokej, lehkou atletiku, lyžování, odbíjenou, sportovní gymnastiku, šerm, turistiku a Sokol. Dnes má jednota 14 oddílů. Ubyly box, lední hokej, sportovní gymnastika, šerm a přibyl stolní tenis. Pro ustavení nového oddílu plavání se hledají v současné době organizátoři a trenéři. Největšího počtu členů dosáhla TJ Sigma Hranice k 31. 12. 1974, kdy evidovala celkem 1.456 členů.

Zajímavý byl pohyb jednotlivých sportovních odvětví. Celkem se občané Hranic mohli vyžívat za uvedenou dobu 30 let ve 23. druzích sportů, nepočítáme-li turistiku a základní rekreační tělesnou výchovu, která za tu dobu změnila několikrát svůj název [Sokol, všeobecná průprava, základní tělesná výchova, Sokol, základní a rekreační tělesná výchova].

Od roku 1945, v průběhu třiceti let, zanikly v Hranicích tyto sporty: národní házená [1962], box [1967], lední hokej [1971] a šachy [1969]. Přečodně vyvíjely činnost tyto sporty: krasobruslení [1958—1961], šerm [1959—1969], jóga [1973—1974]. Činnost obnovily košíková [1950—1951, 1957—], atletika [1960—], stolní tenis [1949—1967, 1973—]. Jako nová sportovní odvětví v organizované tělesné výchově v Hranicích se objevily: cyklistika [1966], kuželky [1949], sportovní gymnastika [1953—], házená [1954], horolezectví [1956] kanoistika [1957].

Z vrcholných sportů viděli hraničtí diváci ligový box, přebor ČSR v silniční cyklistice, ligovou národní i mezinárodní házenou, několik simultánek šachových mistrů, mistry sportu v chůzi, když nepočítáme přátelská utkání předních družstev kopané, košíkové i odbíjené. Ve všech sportech však za uvedenou dobu můžeme zaznamenat vzestup organizovanosti, výkonnosti i materiálních podmínek. Z nich dnes vycházejí dobré současné výsledky házené [I. liga mužů], kopané [krajský přebor mužů a dorostu], košíkové [krajský přebor mužů], kuželek [krajský přebor mužů], atletiky [krajský přebor mužů], odbíjené [krajský přebor mužů a žen], stolního tenisu [krajská soutěž mužů] a tenisu [krajská soutěž mužů].

Vyjmenovat další hodnotné výsledky v individuálních sportech není v možnostech tohoto krátkého hodnocení, ale kladem posledních let je, že MěstNV v Hranicích provádí pravidelně vyhodnocování nejlepších deseti sportovců města ve všech kategoriích a při tomto hodnocení si hranická veřejnost vždy připomíná nejlepší výkony roku.

Dobré výsledky ve výkonnostním sportu jsou samozřejmě podmiňovány i dobrými materiálními podmínkami. Ne všechna odvětví mají na různých ustláno, ale budování nových sportovišť a tělovýchovných zařízení můžeme stručně zachytit takto: TJ Cementárna Hranice ve spolupráci se svým mateřským podnikem vybudovala tělocvičnu v podniku, stadión házené se dvěma hřišti, osvětlením a tribunou, tenisové dvorce na Staré střelnici a dvorce v sadech Zd. Nejednalo se o nově budovanými šatnami a klubovny, hřiště pro odbíjenou a kopanou pod sídlištěm HC, lyžařský vlek v Partutovicích.

TJ Sigma Hranice rovněž ve spolupráci se svým mateřským podnikem postavila kuželnu, stadión s LA dráhou a škvárovým hřištěm, provedla v roce 1955 rekonstrukci sokolovny a obnovu po požáru v roce 1974, hřiště na odbíjenou na stadióně a u sokolovny krytou jízdárnu, stáje a klubovny pro jezdecký oddíl

ve Váňově mlýně, klubovny pro turistický oddíl, loděnici s klubovny, lyžařský vlek na Potštátě, saunu a sběrnou Sazky.

Kromě těchto hlavních akcí je třeba připomenout výstavbu haly u OU Sigma Hranice, kam se hlavně soustřeďují házená, odbíjená a košíková, a rozestavěný areál koupaliště za stadiónem. Poslední dvě akce vyrostly za vydatné podpory MěstNV v Hranicích. Za podpory MěstNV byla vybudována také řada tělovýchovných zařízení na sídlištích v Hranicích, takže mládež i dospělí mají větší možnost využívat volného času k provozování rekreační tělesné výchovy. Přibyla i jedna tělocvična ve školských zařízeních, a to v nové průmyslové škole na nám. gen. Jeremenka, kde může částečně trénovat odbíjená a košíková.

Nakonec bychom chtěli připomenout, že na hřišti u splavu nyní hospodaří TJ Dukla Hranice, která provedla rekonstrukci šaten a hygienického zařízení a běžnou údržbu hřiště. Hřiště u splavu ještě čeká na novou tribunu.

Ani na masovou tělesnou výchovu pracovníci v Hranicích nezapomínají. Znametelné stopy zanechaly v Hranicích okresní a okrskové spartakiády, mezi nimiž s největší účastí 4.200 cvičenců dominuje okrsková spartakiáda v roce 1965 před 5.000 diváky, právě na oslavu 20. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

Z turistických akcí vzpomeňme zahájení 100 jarních kilometrů na Potštátě dne 30. března 1974, kde bylo 1.312 turistů z celého okresu.

Tělovýchovná činnost by se dala rozebírat z mnoha stran, ale snad ty nejdůležitější údaje alespoň částečně odkryjí roušku nad neúnavnou a vytrvalou prací dobrovolných funkcionářů tělovýchovných jednot, mezi nimiž jako dlouholeté pracovníky je třeba vzpomenout: Evu Březíkovou, Václava Červinku, dr. Ivo Dienelta, Jaroslava Elišáka, Miroslava Franka, Bohuslava Honse, Jaroslava Jaška, Antonína Kostku, Zdeňka Kolovrata, Oldřicha Lukeše, Ludmilu Řezníčkovou, Aloise Sedláčka, Vlastimila Skříčka, dr. ing. Slavoje Svobodu, Josefa Trnku, Zdeňka Vilíma. V současné době je v čele TJ Cementárna Hranice od roku 1973 Richard Vagrčka, a v čele TJ Sigma Hranice od roku 1965 Alois Sedláček.

Početné brigádnické hodiny doprovázejí činnost těchto i dalších nejmenovaných pracovníků, z jejichž práce vznikla v našem městě tělovýchova na dobré úrovni. Samozřejmě, že by to bez podpory čelných podniků Sigmy Hranice a Hranické cementárny nebylo možné a nelze ani pominout, že svůj značný podíl na současné dobré situaci v tělovýchově má i MěstNV a MěstV KSČ v Hranicích. A budeme-li opakovat, co jsme řekli na počátku, pak uvedená fakta potvrzují:

Díky mírovému úsilí naší společnosti pod vedením KSČ jsou vidět ohromné úspěchy nejen v hranické tělovýchově, ale v celém našem státě. A proto 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou můžeme nejlépe oslavit našimi výsledky za těchto 30 let!

Bohuslav Hons

BLÍŽÍ SE VYVRCHOLENÍ ČSS

Do doby, než bude dán pokyn k zahájení velkolepé události — Československé spartakiády 1975, zbývají prakticky necelé tři měsíce, které budou naplněny intenzivní přípravou. Pak přijdou prověrky, první zkoušky cvičenců a po nich už cvičenci a cvičitelé předvedou výsledky své práce veřejnosti na místních, okrskových a okresních spartakiádách, které budou prakticky pro celou naši organizaci, pro všechny ty, kteří tuto akci připravují, maturitou. Ti nejlepší pak budou reprezentovat naši tělovýchovnou organizaci při vyvrcholení spartakiády na pražském Strahově.

Jak se na tyto slavné dny připravujeme? Dnes vás můžeme již konkrétně informovat o počtech cvičících, kteří budou vystupovat dne 24. května na okrskové spartakiádě na stadióně TJ Sigma Hranice. Bude předvedeno celkem 9 spartakiádních skladeb, které se nacvičují na všech školách v Hranicích a TJ Sigma. Navíc je zajištěno vystoupení cvičenců Čs. armády.

Pro informaci uvádíme stručný přehled jednotlivých skladeb:

Skladba pro nejmladší žactvo

Je určena dětem mateřských škol, nacvičuje ji celkem 220 dětí pod vedením s. Růženy Horákové.

Skladba pro mladší žáky

Je určena mladším žákům ve věku 8—11 let. Skladbu nacvičuje 384 žáků pod vedením s. Jany Sedláčkové.

Skladba pro mladší žákyně

Skladbu nacvičují žákyně ve věku od 8 do 11 let v celkovém počtu 432. Vedoucí cvičitelka je s. Miroslava Svozilová.

Skladba pro starší žáky

Je určena chlapcům ve věku 12—14 let. Ve školách ji nacvičuje celkem 444 žáků pod vedením s. Jiřího Hrabovského.

Skladba pro starší žákyně

Tuto skladbu nacvičuje celkem 360 starších žákyň hranických škol. Hlavní cvičitelka je s. Alena Hegerová.

Skladba pro dorostence

Tato skladba je určena chlapcům ve věku 15—17 let. Nacvičuje ji 288 studentů středních škol. Hlavní cvičitel je s. Jaroslav Horák.

Skladba pro dorostenky

Tuto skladbu nacvičuje 288 studentek hranických středních škol za vedení s. prof. Ludmily Štefanové.

Skladba pro muže

Skladba je určena starší generaci mužů. V TJ Sigma Hranice ji nacvičuje 36 mužů pod vedením s. Viléma Vašíčka.

Na stadióně TJ Sigma vystoupení celkem 288 mužů.

Skladba pro ženy

Skladbu nacvičuje v TJ Sigma základní celek, tj. 30 žen s jedním kuželem a 12 žen se dvěma kužely. Na stadióně TJ Sigma vystoupí celkem 738 žen.

Občané našeho města budou jistě všem sportovním akcím, které budou souviset s ČSS věnovat mimořádnou pozornost. **Ukázky ze skladeb Československé spartakiády 1975** mohou zhlédnout dne 4. dubna 1975 v 16 hod. ve sportovní hale Odborného učiliště Sigma. Na této přehlídce budou předvedeny skladby žactva, dorostu, mužů a žen.

Mer

Peregrin Pešl

Proti proudu Krkavce

Cestička po stráni k potoku klesá,
jenž lučinou klikatě pospíchá z lesa
ukončit v Bečvě svou pouť.
Údolí úží se, stezka tě vede
do šera lesa, kde balvany šedé
lemují bystřiny proud.

Průzračná voda se v peřejích pění,
perlí a skáče přes kamení,
dere se skalami vpřed.
Soutěsku křoví a stromy stíní,
bují tu mech a kapradiny,
zasvítí blatouchů květ.

Tu prožívám s přírodou věčné mládí,
a nevnímám čas, jenž kolem nás pádí,
jaro v mém srdci vždy mám.
V té půvabné samotě lesního ticha,
které tu všude na tebe dýchá,
nikdy se necítím sám.

Vzpomínám na dávné radostné chvíle,
sestřičku, bratra, své synky milé,
jak s nimi jsem kdysi tu šel,
a vděčný jsem za mládí, úsměvy, krásu,
za city štěstí a vnitřního jasu,
že jsem je prožívat směl.

Poznámka: Potok Krkavec pramení v lesích u Valšovic, protéká Mariánským údolím a vlévá se za Teplíci do Bečvy.

Turistický odbor TJ SIGMA Hranice — vzorný odbor turistiky I. stupně

Na výroční konferenci TJ SIGMA Hranice 24. února 1975 odevzdal místopředseda OV ČSTV v Přerově Vladimír Chmelař a předseda TJ SIGMA Alois Sedláček vedoucím funkcionářům odboru turistiky diplom „Vzorný odbor turistiky I. stupně“. Současně předseda odboru ing. Jaroslav Kopecký převzal veřejné uznání III. stupně za zásluhy o rozvoj ČSTV.

V tříletém soutěžním období splnil odbor všechny podmínky soutěže a vytvořil předpoklady pro další rozvoj turistiky v Hranicích. Členská základna se zvýšila za toto období ze 120 členů na 185 členů, z toho 42 dětí v chlapeckém a dívčím turistickém odboru mládeže TOM. Odbor zajistil 176 turistických akcí, při nichž členové ušli 63.176 kilometrů.

Nejvýznamnějšími akcemi v roce 1972 byl devítidenní zájezd do Vysokých Tater s výstupem na Gerlachovský štít a čtrnáctidenní okružní zájezd Bulharskem. V roce 1973 se uskutečnil devítidenní zájezd na Šumavu spojený se srazem čs. turistů v Českém Krumlově. V roce 1974 byl podniknut osmidenní vlakový zájezd po stopách Slovenského národního povstání na střední Slovensko. Okresní akce k zahájení 100 jarních kilometrů 1974 na Potštátě se zúčastnilo 1312 turistů, převážně mládeže.

Odbor věnuje mimořádnou péči mládeži, pro kterou každoročně pořádá městské kolo závodů turistické zdatnosti mládeže. Pod vedením cvičitelky uč. Olgy Menyhardové získali mladí členové TOM několik titulů přeborníků okresu, tři hlídky se staly přeborníky kraje a v přeboru ČSR získaly dvoučlenné hlídky druhé a třetí místo. Celoroční činnost TOM vrcholí letními tábory.

Veliká péče byla věnována výkonnostní turistice i získávání bronzových a stříbrných odznaků „TURISTA ČSR“. Odbor zajistil vyškolení dvanácti nových členů, hlavně mladých lidí. Veliká pozornost je věnována vývěsní skřínice a propagaci turistiky v krajském, okresním a závodním tisku. Značkaři odboru se starají vzorně o značení turistických cest. Ve starém mlýně vybudoval odbor pěkné klubovny, které jsou využívány i pro okresní a krajské akce. V roce 1974 tu byla uskutečněna beseda pro účastníky celostátního srazu krasové turistiky.

V roce 1975 je hlavním úkolem odboru zajistit účast na spartakiádních akcích, které vyvrcholí turistickým srazem v Praze v Šáreckém údolí v prostoru koupaliště Džbán ve dnech 21.—30. června. V rámci poznávání krás naší vlasti se připravuje osmidenní autobusový zájezd do Jizerských hor.

Udělejte i vy něco pro své zdraví a vydejte se s turisty za krásami naší vlasti. Každou neděli jsou pro vás připraveny 2—3 tury různé obtížnosti. ky

—★—

Na počest 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou připravil ZV ROH n. p. SIGMA Hranice ve spolupráci s TJ SIGMA pro pracovníky jednotlivých úseků a provozů **turnaj v minikopané a nohejbalu**. Zápas se uskuteční v březnu až květnu na stadióně TJ SIGMA. Podmínkou účasti je členství v ROH v podniku. Družstva na prvních třech místech, nejlepší střelec a brankář obdrží věcné odměny. zš

Drobné zprávy:

Hranický akademický malíř a grafik Ladislav Vlodek se v loňském roce zúčastnil ještě dalších dvou výstav: Byl pozván k účasti na mezinárodní soutěži knižních značek v Perugii. Soutěž vypsala Rotary Club Perugia v Itálii s námětem: „Mír a spolupráce mezi národy“. Ladislav Vlodek provedl dva návrhy se zaměřením protiválečným a s námětem spolupráce. Za své návrhy byl odměněn diplomem.

Koncem roku 1974 uspořádalo ministerstvo zemědělství v Budapešti putovní výstavu ex libris na téma „Vinařství“. Výstava se konala v Rožnavě na Slovensku a bylo tam vystaveno i několik knižních značek Ladislava Vlodka na toto téma, které jsou v majetku maďarského ministerstva zemědělství. Tato výstava putovala po několika státech a také byla instalována na několika místech u nás.

★

V Muzeu Moravské brány je zpřístupněna nová expozice „FAJANS A KAMENINA“ s bohatými ukázkami habánské fajanse, lidové moravské a slovenské keramiky, výrobků hranické dietrichštejnské manufaktury na fajans, moravské a české kameniny. Výstavní prostory v budově muzea jsou v Janáčkově ulici č. 1, přístupny vždy v neděli dopoledne a ve středu odpoledne.

★

Klub filatelistů v Hranicích pořádá pravidelné výměnné schůzky členů a současně schůzky kroužku mladých filatelistů každou druhou a čtvrtou neděli v měsíci od 9 hodin dopoledne v klubu důchodců v Hranicích v ulici Na náspech. V tomto měsíci se tedy budou schůzky konat 13. a 27. dubna 1975.

★

PUBLIKACI

prom. hist. M. Jaškové, univ. prof. PhDr. L. Hosáka a PhDr. B. Indry

DĚJINY MĚSTA HRANIC (I. díl)

je možno zakoupit na městském národním výboru, odbor školství a kultury, nebo v kanceláři cestovní informační služby ve Svatoplukově ulici.

★

Pohřební svépomoc pro Hranice a okolí se sídlem v Hranicích

je název podpůrného spolku o jehož existenci mnoho lidí v našem městě neví, a proto vás o něm chceme stručně informovat.

Jeho založení v Hranicích schválil odbor pro vnitřní věci Okresního národního výboru v Přerově. Jeho posláním je dbát na to, aby pozůstalí vypravili členům spolku důstojný pohřeb. Proto vyplácí pozůstalým podporu na pohřební výlohy v částce 1950 Kčs. Finance na vyplácené pohřebné si opatřuje tím způsobem, že při úmrtí člena, všichni členové spolku zaplatí 1 Kčs.

Spolek Pohřební svépomoc má v současné době 1986 členů. Do spolku může vstoupit každý občan ve věku od 14 do 55 let. V případě zájmu o členství ve spolku se můžete obrátit na paní Annu Antonovou, Hřbitovní ul. č. 4, která vám podá bližší informace.

PROGRAMY KIN

- 4.—7. dubna VÝBOJNÁ DĚVČATA
Barevný maďarský muzikál o moderních Lysistratách. — Film je mládeži nepřístupný.
- 8.—10. dubna SERŽANT
Rod Steiger v titulní roli amerického filmu. — Film je mládeži nepřístupný.
- 11.—14. dubna JOE KIDD
Dobrodružství muže, který se dal najmout k lovu na člověka. Americký western. — Mládeži přístupný.
- 15.—17. dubna UŽ ANI SLOVO O FOTBALE
Sovětský film — vyprávění pro děti i pro dospělé, k pobavení i zamyšlení. — Film je mládeži přístupný.
- 18.—21. dubna NOC ORANŽOVÝCH OHŇŮ
Dramatický příběh komunisty, který nezradil své přesvědčení. — Film je mládeži přístupný.
- 22.—23. dubna PLES UPÍRŮ
Filmový horror USA. — Film je mládeži nepřístupný.
24. dubna Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu
DMITRIJ KANTĚMIR
Historický obraz Moldavska z doby turecké nadvlády.
- 25.—28. dubna ZVONÍK U MATKY BOŽÍ
Francouzský film podle stejnojmenného románu V. Huga. — Film je mládeži přístupný.

Nedělní představení pro mládež — začátky ve 14.30

6. dubna SLASTI OTCE VLASTI
Malá škola dějepisu ve filmu ČSSR.
13. dubna ROBINSON
Sovětský film podle stejnojmenné knihy D. Defoea.
20. dubna BEZHĽAVÝ JEZDEC
Sovětská filmová adaptace dobrodružného románu M. Reida.
27. dubna TELEVIZE V PUBLICÍCH
Filmová komedie ČSSR
- Čtvrtek
1. května
14.30 a 17 hod.
JÁCHYME, HOĎ HO DO STROJE
Filmová komedie ČSSR.

KINO OKO

- 1.—3. dubna ÚPLNĚ SĀM
Rumunský kriminální film. — Mládeži nepřístupný.
- 4.—7. dubna AMERICKÁ NOC
Francouzský psychologický film. — Mládeži nepřístupný.
- 8.—10. dubna ŽIJÍCÍ POUŠŤ
Premiéra filmu USA z produkce W. Disneye. — Film je mládeži přístupný.
- 11.—14. dubna MOTIV PRO VRAŽDU
Film ČSSR. — Mládeži nepřístupný.
- 15.—17. dubna MALÝ DOBRODRUH
Napínavé dobrodružství anglického chlapce v Japonsku. — Film je mládeži přístupný.
- 18.—21. dubna TURECKÉ KOPÍ
Maďarský film. Historická epizoda z boje proti tureckým dobyvatelům. — Film je mládeži přístupný.
- 22.—24. dubna LÁSKA V ŠESTNÁCTI
Film NDR o citovém dospívání příliš důvěřivé dívky. — Film je mládeži přístupný.
- 25.—28. dubna STALO SE NA ZÁMKU WILDBERG
Příběh člověka, který se nesměl obhájit. — Film je mládeži nepřístupný.
29. dubna
1. května S I R É N A
Český filmový přepis románu M. Majerové. — Film je mládeži přístupný.

Představení v sobotu pro děti — začátky v 16.00 hod.

5. dubna SOMBRERO
Sovětský barevný film.
12. dubna PIM, PAM a PUMPRÍČEK
Barevný film NSR.
19. dubna SMUTNÝ LORD
Film ČSSR.
26. dubna ZELENÉ SIGNÁLY
Sovětský film.
3. května PATNÁCTILETÝ KAPITÁN
Sovětský film.

PROGRAMY V DUBNU

- Pátek 4. 4. TJ Sigma Hranice připravila
sport. hala OU UKÁZKY SPARTAKIÁDNÍCH SKLADEB
16 hod. pro širokou veřejnost.
- Úterý 15. 4. Beseda pro mládež
sál JKP KRONIKA OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA
19.30 hod. Hovoří lektor Socialistické akademie.
- Pátek 18. 4. Koncert populární skupiny OLYMPIC s Petrem Jandou
sál JKP
19.30 hod.
- Středa 23. 4. Zábavný soutěžní pořad věnovaný 30. výročí osvobození naší
sál JKP vlasti Sovětskou armádou
19.30 hod. VIŠ — ZNÁS — UMÍŠ
ve kterém se utkají 4 soutěžní družstva hranických závodů a škol.
- Čtvrtek 24. 4. VII. divadelní představení v předplatném
sál JKP R. Strahl:
19.30 hod. A D A M A E V A
Uvádí Slovácké divadlo Uherské Hradiště.

Na květen připravujeme:

Slavnostní divadelní představení k 30. výročí osvobození. Bude to hra J. Velinského NEŽ VYŠLO SLUNCE v nastudování Severomoravského divadla Šumperk.

POŘADY KLUBU DŮCHODCŮ V DUBNU 1975

- Středa 2. 4. PŘED TŘICETI LETY NA HRANICKU
Hovoří prof. Ludvík Novotný.
Klubovna — Náspy.
- Středa 9. 4. Filmová beseda:
DÍVKA NA KOŠTĚTI
Česká filmová veselohra. — Klubovna — Náspy.
- Středa 16. 4. VÍTĚZNÝ POSTUP RUDÉ ARMÁDY —
OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA
Hovoří člen hranické posádky a uvede bohatou dokumentaci.
Klubovna — Náspy.
- Neděle 20. 4. Zájez do divadla v Olomouci
R. Piskáček:
T U L Á K
Odjezd ve 13 hod. od hotelu Brno.

- Středa 23. 4. Filmová beseda:
TATÍNEK NA NEDĚLI
krátký film: Pirátská loď.
Sál JKP — přízemí.

- Středa 30. 4. Z Á J E Z D do polesí Střední technické lesnické školy
O významu lesů a zeleně hovoří prof. V. Richtár. — Přihlášky
v klubu. — Režijní příspěvek (jízdné) 5 Kčs.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
TEL: 773-936-3000
WWW.CHICAGO.EDU

Cdpovědný redaktor: Eva Horáková, členové red. rady: prof. Ludvík Novotný,
Zdeňka Kosová, Oldřich Lukeš, reg. čís. RM 49. — Cena 1 Kčs. — Změna pořadí
uvedených v kulturním kalendáři vyhrazena. — Kulturní kalendář města Hranic
vydává JKP Hranice. — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc,
závod 11, třída Lidových milicí 3.